



*Басқарманың 27.03.2025 жылғы
№0327/15 хаттамасымен
Мақұлданды Басқарманың
02.06.2025 жылғы
№0602/12 хаттамасымен
мақұлданған өзгерістер мен
толықтырулар енгізілген*

*Тұрақты даму комитетінің
08.04.2025 жылғы
№6 шешімімен мақұлданды
Тұрақты даму комитетінің
25.06.2025 жылғы №7
шешімімен мақұлданған
өзгерістер мен толықтырулар
енгізілген*

*Директорлар кеңесінің
14.05.2025 жылғы № 0514/2
қаулысымен бекітілген
Директорлар кеңесінің
18.07.2025 жылғы №0718/2
қаулысымен бекітілген
өзгерістер мен толықтырулар
енгізілген*



Банк «ЦентрКредит» АҚ-тың **экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару саясаты**

Мазмұны

1-тарау. Жалпы қағидалар	2
2-тарау. Тұрақты қаржыландыру саласындағы негізгі мақсаттар мен міндеттер	3
3-тарау. Экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесі	4
3.1. Кешенді бағалау құралдары мен процедуралары	4
3.2. Тұрақты қаржыландыруды басқарудың ұйымдастырушылық құрылымы	5
4-тарау. Күтпеген жағдайларды басқару	5
5-тарау. Тұрақты кредиттік өнімдер	7
6-тарау. Тұрақты қаржыландыру бойынша басқарушылық есептілік	8
7-тарау. Қорытынды қағидалар	9
1-қосымша. Банктің қаржыландыруына жатпайтын қызмет түрлерінің тізбесі	9
2-қосымша. Терминдер мен қысқарған сөздердің анықтамалары	10

1-тарау. Жалпы қағидалар

- «Банк ЦентрКредит» АҚ-тың экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару саясаты (бұдан әрі – Саясат) «Банк ЦентрКредит» АҚ-тың (бұдан әрі – Банк) жауапты қаржыландыруға қатысты Банктің мақсаттарын, қағидаттарын, міндеттері мен тәсілдерін сипаттайтын ішкі нормативтік құжаты болып табылады.
- Саясат Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілеріне, оның ішінде:
 - Қазақстан Республикасы Президентінің 2022 жылғы 26 қыркүйектегі №1021 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының қаржы секторын дамытудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасына;
 - Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы №400-VI ҚРЗ Экологиялық кодексіне;
 - Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 31 желтоқсандағы № 996 қаулысымен бекітілген «жасыл» облигациялар және «жасыл» кредиттер арқылы қаржыландыруға тиісті «жасыл» жобалардың жіктемесіне (таксономиясына);
 - Қазақстан Республикасы Президентінің 2023 жылғы 2 ақпандағы №121 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының 2060 жылға дейінгі көміртегі бейтараптығына қол жеткізу стратегиясына;
 - Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Төрағасының 2023 жылғы 16 наурыздағы №187 бұйрығымен бекітілген ESG қағидаттарын Қазақстанның Қаржы нарығын реттеуге енгізу жөніндегі жол картасына;
 - Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу мен дамыту агенттігі Төрағасының 2024 жылғы 15 шілдедегі № Б-228 бұйрығымен бекітілген Қаржы ұйымдары үшін экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару бойынша әдіснамалық нұсқауға;
 - Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2019 жылғы 12 қарашадағы № 188 қаулысымен бекітілген Екінші деңгейдегі банктер, Қазақстан Республикасының бейрезидент банктерінің филиалдары үшін тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесін қалыптастыру қағидасына сәйкес әзірленді, сондай-ақ орнықты дамыту саласындағы бірқатар халықаралық қағидаттар мен құжаттарды, соның ішінде, бірақ бұлармен шектелмей:
 - БҰҰ Бас Ассамблеясы әзірлеген тұрақты даму мақсаттары;
 - БҰҰ-ның Қоршаған орта жөніндегі бағдарламасының қаржылық бастамасы (UNEP FI)

- аясында әзірленген банктік қызметті жауапты жүргізу қағидаттары;
- Еуропалық Комиссияның (ЕО) тұрақты экономикалық қызмет түрлерінің таксономиясы;
- Халықаралық капитал нарықтары қауымдастығының (ICMA) жасыл жобалар таксономиясы ескерілген.

3. Саясаттың қолданылуы Банктің корпоративтік клиенттерін қаржыландыру процесіне тартылған банк жұмыскерлеріне (олардың функционалына сәйкес), оның құрылымдық бөлімшелері мен филиалдарына қолданылады.

4. Саясат Банктің ақпараттық ресурстарында қолжетімді жария құжат.

2-тарау. Тұрақты қаржыландыру саласындағы негізгі мақсаттар мен міндеттер

5. Банк ҚР ірі банктерінің бірі ретінде қоғам мен мемлекеттің ең қолайлы ұзақ мерзімді мүддесінде әрекет етуге және азаматтардың өмір сүру сапасын арттыруға, мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық дамуы мен экологиялық тұрақтылығына оң үлес қосуға ұмтылады. Банк өзіне қатысты тұрақты қаржыландыру саласындағы қызметтің негізгі бағыттарын белгіледі:

- климаттық тәуекелдерді толық бағалауды қамтамасыз ету және олардың кредит портфеліне әсерін азайту;
- Қарыз берген кезде Банк үшін әлеуетті міндеттемелер мен қауіп-қатерлерді барынша азайту мақсатында тәуекелдердің ЭЖӘ (ESDD) бағалау;
- тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге оң әсер ететін қызмет түрлері мен жобаларды қаржыландыру;
- тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге қайшы келетін қызмет түрлері мен жобаларды қаржыландыруды біртіндеп қысқарту.

6. Қызметті жүзеге асыру кезінде Банк жауапты инвестициялаудың алты қағидатын басшылыққа алады:

- 1) ESG мәселелерін инвестициялық талдау және шешім қабылдау процестеріне қосу;
- 2) ESG сұрақтарын стратегия мен практикалық қызметке қосу;
- 3) инвестицияларды алушылардан экологиялық, әлеуметтік проблемалар және басқару мәселелері туралы ақпаратты тиісті дәрежеде ашуды талап етуге;
- 4) Инвестициялық сектор аясында жауапты қаржыландыру қағидаттарын қабылдауға және жүзеге асыруға жәрдемдесу;
- 5) жауапты қаржыландыру қағидаттарын жүзеге асырудың тиімділігін арттыру;
- 6) тұрақты қаржыландыру қағидаттарын жүзеге асыру жоспарындағы қызмет және қол жеткізілген прогресс туралы хабарлауға міндетті.

7. Банк келесі міндеттер мен бастамаларды кезең кезеңімен іске асыру арқылы тұрақты қаржыландыру саласындағы мақсаттарға қол жеткізу үшін кешенді тәсілді қолданады:

- 1) қызметтің қолайсыз түрлерін, жобалардың түрлерін және бизнесті жүргізу практикасын белгілеу;
- 2) Жасыл экономикаға қатысты банк үшін негізгі салалар мен жобаларды белгілеу;
- 3) тұрақты банк өнімдерін іске қосу және/немесе дамыту;
- 4) ұлттық және халықаралық таксономия талаптарының негізінде жасыл кредиттеуге қатысты ішкі процестерді құру;
- 5) қарыз алушы мен жобаның климаттық, ЭЖӘ тәуекелдеріне, сондай-ақ ESG факторларына ұшырауы мәніне қарыз алушылар мен жобаларды бағалау құралдарын енгізу;
- 6) тұрақты қаржыландыру саласындағы мақсаттарды белгілеу (оның ішінде: жасыл кредиттер портфелін қалыптастыру);
- 7) Банктің жасыл кредиттеуді қолдауға бағытталған мемлекеттік қолдау бағдарламаларына қатысуын кеңейту.

3-тарау.

Экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесі

8. Экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесі (бұдан әрі – ЭЫДҰ) келесі көрсетілгендерді білдіреді:

- корпоративтік қарыз алушылар мен жобалар бойынша климаттық, ЭЖӘ тәуекелдерді, сондай-ақ ESG факторларын кешенді бағалау (бұдан әрі – кешенді бағалау);
- ҚР салаларының климаттық, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерге, сондай-ақ басқа да ESG-факторларға тән бейімділігін бағалау;
- «жасыл» жобалар критерийлеріне сәйкес келетін мақсатқа инвестиция жасау үшін заңды тұлғаларға, жеке кәсіпкерлерге және жеке тұлғаларға берілген «жасыл» кредиттерді таңбалау.

9. Банк корпоративтік қарыз алушылар мен жобалар бойынша қарыз алушының бизнес сегментіне тиесілігін және оның банк алдындағы міндеттемелерінің мөлшері бойынша материалдық шекті ескере отырып, кешенді бағалауды жүзеге асырады. Материалдың шекті мәндерін Тұрақты даму комитеті белгілейді.

3.1. Кешенді бағалау құралдары мен процедуралары

10. Бағалаудың негізгі құралдары ретінде Банк төмендегілерді белгілейді:

- 1) Exclusion list – Саясаттың 1-қосымшасына сәйкес, мұндай қызмет түрлерін қаржыландырудан бас тарта отырып, Қарыз алушының өз қызметі мен ол қолданатын практикалардың ерекшелік тізіміне сәйкестігін тексеру. Барлық корпоративтік қарыз алушылар тексерілуі тиіс.
- 2) ESDD:
 - **Өзін-өзі декларациялау** – қарыз алушының сауалнаманы оның қызмет түріне қарай толтыруы, оның аясында таңдалған жауаптар негізінде қарыз алушының климаттық тәуекелдерге ұшырауы, сондай-ақ қарыз алушының қызметіндегі экологиялық, әлеуметтік және корпоративтік басқару факторларының маңыздылығы белгіленеді. Корпоративтік қарыз алушылар материалдық шекті ескере отырып тексерілуі тиіс.
 - **ESG-скоринг** – қарыз алушының климаттық тәуекелдерге ұшырауын және оның қызметіндегі экологиялық ықпал, әлеуметтік жауапкершілік және корпоративтік басқару сияқты тұрақты даму факторларының маңыздылығын, ол қабылдайтын барынша азайту шаралары мен бейімделу бастамаларын ескере отырып және верификацияланатын деректер мен мәліметтер негізінде сараланған бағалау. Корпоративтік қарыз алушылар материалдық шекті ескере отырып тексерілуі тиіс.
 - **Жобаны бағалау** – жасыл және әлеуметтік таксономия критерийлеріне сәйкес Басқару практикасы мен жалпы мәліметтерді және жобаның оң әсерін бағалауды қоса алғанда, жобаны іске асыру тәуекелдерін бағалау. Корпоративтік қарыз алушылар материалдық шекті ескере отырып тексерілуі тиіс.
- 3) Таксономияға сәйкестікті тексеру – шағын, орта және ірі кредиттердің жасыл немесе әлеуметтік таксономия критерийлеріне сәйкестігін тексеру. Корпоративтік қарыз алушылар материалдық шекті ескере отырып тексерілуі тиіс.

11. Кешенді бағалаудың нәтижесі қарыз алушыға және/немесе жобаға мынадай санаттардың біріне қатысты ЭЖӘ тәуекелі деңгейін беру болып табылады: төмен, төмендетілген, орташа, жоғары, сыни.

12. Банк ішкі тәртіпке және Банктің кредиттеу және кредиттік тәуекелдерді басқару саясатына сәйкес ЭЖӘ тәуекелі деңгейі төмен және төмендетілген корпоративтік қарыз алушыларды және/немесе жобаларды қаржыландыруды жүзеге асырады. ЭЖӘ тәуекелі деңгейін қайта бағалау жылына кемінде 1 рет жүзеге асырылады.

13. Қарыз алушыларды және/немесе ЭЖӘ тәуекелінің орташа, жоғары және сыни деңгейі бар жобаларды қаржыландыру төмендегі мәселелерге қатысты терең талдау (стандартты ішкі

тәртіптен басқа) жүргізуді ескере отырып, жүзеге асырылады:

- қосымша ковенанттарды анықтау;
- бейімделу бастамаларын енгізу бойынша жол картасын әзірлеу;
- Климаттық тәуекелдерге ұшырауды азайту шараларын енгізу.

14. ЭЖӘ тәуекелі деңгейін қайта бағалау қарыз алушылар және / немесе деңгейі орташа және жоғары жобалар бойынша – 6 айда 1 рет, сыни деңгейі бойынша – 3 айда 1 рет жүзеге асырылады.

3.2. Тұрақты қаржыландыруды басқарудың ұйымдастырушылық құрылымы

15. Банкте кредиттеуге байланысты өкілеттіктерді алқалы органдар мен құрылымдық бөлімшелер арасында бөлетін тұрақты қаржыландыруды басқарудың көп деңгейлі құрылымы қарастырылған:

- 1) Банктің Директорлар кеңесі;
- 2) Директорлар кеңесі жанындағы комитеттер: Банктің тұрақты дамуына жауапты комитет, Кредиттік шешімдерді қабылдауға жауапты комитеті;
- 3) Банк Басқармасы;
- 4) Басқарма жанындағы комитеттер: Тәуекелдерді басқаруға жауапты комитет, Кредиттік шешімдерді қабылдауға жауапты комитеттер;
- 5) шешім қабылдаудың автоматтандырылған жүйесі;
- 6) Банктің тұрақты даму қағидаттарына сәйкестігіне бағытталған қызметті ұйымдастыруға және үйлестіруге жауапты банк бөлімшелері;
- 7) кредит процестеріне тартылған банк бөлімшелері.

16. Директорлар Кеңесі қарыз алушыға мөлшері Банктің меншікті капиталының 5 (бес) пайызынан асатын, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер деңгейі жоғары қарыз және (немесе) өзге де қаржы құралдарын беруге байланысты экологиялық және әлеуметтік мәселелер бойынша шешім қабылдайды.

17. Басқарма Саясаттың іске асырылуын, сондай-ақ Саясат қағидаттарына сәйкес жүзеге асырылатын оның қызметінің бағыттары бойынша процестер мен рәсімдерді регламенттейтін ішкі нормативтік құжаттардың болуын қамтамасыз етеді.

18. Кредиттік шешімдерді қабылдауға жауапты комитеттер және шешімдер қабылдаудың автоматтандырылған жүйесі директорлар Кеңесі ұсынған өкілеттік лимиттері аясында Қарыз алушының ESG-қағидаттарына сәйкестігін бағалау нәтижелерін ескере отырып, материалдық шекті мәндерге сәйкес қаржыландыру бойынша шешімдер қабылдайды.

19. ЭЖӘ тәуекелі деңгейіне байланысты Банк кредиттік шешімдер қабылдау кезінде келесі тәсілдерді қолданады:

- қолайсыз қызмет түрлерін қаржыландырудан бас тарту;
- клиенттің төмендету бойынша тиісті міндеттемелерінсіз ЭЖӘ тәуекелі анықталған жоғары немесе сыни деңгейі жағдайында шешім қабылдау деңгейін арттыру;
- ерекше талаптар есебінен және тұрақты кредиттік және банктік емес ESG-өнімдерін ұсыну арқылы клиенттер тарапынан тұрақты даму тәжірибесінің әсерін төмендетуді және енгізуді ынталандыру.

4-тарау. Күтпеген жағдайларды басқару

20. Жобаларды қаржыландыру процесінде күтпеген жағдайларды басқару Банктің тұрақтылығы мен сенімділігін қамтамасыз етудің аса маңызды аспектісі болып табылады. Банк кредиттік қызметті жүзеге асырған кезде алдын ала болжанбаған немесе алдын ала ескерілмеген оқиғалар немесе жағдайлар кенеттен туындауы мүмкін, оларға мыналар жатады (қоса алғанда, бірақ мұнымен шектелмей):

- 1) экологиялық немесе әлеуметтік ортаға ықтимал қауіп төндіретін жобаларды қаржыландыруға тікелей шағымдар;

- 2) Банк қаржыландыратын нақты транзакцияларға қатысты БАҚ-тағы және үкіметтік емес ұйымдардың науқандарындағы теріс жарияланымдар;
- 3) ықтимал өлім салдары бар аварияларды қоса алғанда, елеулі оқыс оқиғалар;
- 4) қызметкерлер арасындағы толқулар, тәртіпсіздіктер мен көше демонстрациялары;
- 5) табиғи апаттардан туындаған дүлей зілзалалар;
- 6) жаһандық пандемиялар;
- 7) экологиялық төтенше жағдайлар.

21. Күтпеген жағдайлар олардың көзінің табиғатына байланысты сыртқы және ішкі болып жіктеледі.

22. Ішкі күтпеген жағдайларды басқару төмендегілер арқылы жүзеге асырылады:

- 1) Банк қызметінің барлық бағыттары мен процестерін ішкі бақылаумен қамту;
- 2) Банк процестерінің тиісті деңгейде үздіксіз жұмысын, сондай-ақ ағымдағы жай-күйіне қарамастан клиенттерге, серіктестерге және еншілес ұйымдарға қызметтер мен өнімдерді ұсынуды қамтамасыз ететін қызметтің үздіксіздігін басқарудың тиімді жүйесін құру арқылы күтпеген жағдайлардың алдын алу;
- 3) қызметкерлерді тиімді басқару, кадр саясатын іске асыру және адам құқықтары жөніндегі саясатты сақтау;
- 4) Банктің түйінді процестерінің үздіксіздігін қамтамасыз ететін аса маңызды бөлімшелердің қызметін қалпына келтіру және қамтамасыз ету жоспарын әзірлеу және іске асыру.

Ішкі күтпеген жағдайларды басқару тәуекелдерді барынша азайтуға, сол сияқты Банктің өзгермелі жағдайларға бейімделуін арттыруға, оның бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етуге және мүдделі тараптардың сенімін сақтауға бағытталған.

23. Сыртқы күтпеген жағдайлардың әрбір түрі басқаруға жеке көзқарасты талап етеді.

Мұндай оқиға белгілі болғаннан кейін Банк нақты ақпарат жинауды жүзеге асырады және жағымсыз салдарды барынша азайту, сондай-ақ болашақта осындай жағдайлардың алдын алу жөніндегі іс-қимылдар жоспарын әзірлейді.

24. Іс-қимыл жоспары Банк үшін салдарды барынша азайтуға да, қарыз алушылар мен өзге де мүдделі тараптар үшін күтпеген жағдайлардың салдарын жұмсартуға да бағытталған. Күтпеген жағдайлардың әрекет ету кезеңіндегі ықтимал іс-шаралар мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

- 1) бірінші кезекте қорғалуы тиіс сыни процестерді анықтау;
- 2) шектеу енгізілуі мүмкін «қызыл аймақтарды» (тәуекелдің жоғары деңгейі) белгілеу;
- 3) тәуекелдерді іске асырылған (қызметке әсер еткен) және іске асырылмаған (әлеуетті қатерлерге) деп бөлу;
- 4) қаржыландыруға арналған өтінімдерді қарауды, сондай-ақ қызыл тәуекел аймағындағы аумақтық тиесілілігінде орналасқан қаржыландыру құралдары бойынша кредиттік қаражатты беруді уақытша тоқтата тұру;
- 5) «тәуекел аймақтары» бойынша күн сайын мониторинг жүргізу және Банк ресурсындағы ақпаратты өзектендіру;
- 6) күтпеген жағдайлардың әсеріне ұшыраған аймақтарда орналасқан қарыз алушылар үшін қаржыландыру шарттарының өзгеруі.

25. Іс-қимыл жоспарында зиянды барынша азайтуға және оның өсуіне алып келуі мүмкін тәуекелдерді болдырмауға жауапты тартылған бөлімшелердің/уәкілетті тұлғалардың тізбесі айқындалады, сондай-ақ осы тұлғалардың/Банктің УАО-ның Жоспарды орындау үшін қажетті шешімдер қабылдауға өкілеттіктері айқындалады.

5-тарау. Тұрақты кредиттік өнімдер

26. Банктің қызметі тұрақты кредиттік өнімдерді кезең-кезеңімен енгізуді және дамытуды көздейді. Өнімдердің осы санатына қарыз беру бойынша келесі өнімдер кіреді:

- 1) Жасыл кредиттік өнім – қолданыстағы табиғи ресурстарды пайдалану тиімділігін арттыруға, қоршаған ортаға теріс әсер ету деңгейін төмендетуге, энергия тиімділігін, энергия үнемдеуді арттыруға, климаттың өзгеруінің салдарын жұмсартуға немесе климаттың өзгеруіне бейімделуге бағытталған жобаларды қаржыландыруға бағытталған нысаналы кредиттік өнім. Бұл жобалар жасыл жобалардың ұлттық таксономиясына сәйкес келеді («жасыл» облигациялар және «жасыл» кредиттер арқылы қаржыландыруға тиісті «жасыл» жобалардың жіктелуін (таксономиясын) бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 31 желтоқсандағы № 996 Қаулысы). Осы жобалардың жоғарғы деңгейлі санаттары Саясаттың 1-10 тармақшаларында, 27-тармақта көрсетілген.
- 2) Өтпелі кредиттік өнім – қолданыстағы табиғи ресурстарды пайдалану тиімділігін арттыруға, қоршаған ортаға теріс әсер ету деңгейін төмендетуге, энергия тиімділігін, энергия үнемдеуді арттыруға, климаттың өзгеруінің салдарын жұмсартуға немесе климаттың өзгеруіне бейімделуге бағытталған жобаларды қаржыландыруды көздейтін нысаналы кредиттік өнім. Бұл жобалар жасыл жобалардың ұлттық таксономиясына сәйкес келмейді, бірақ қолданыстағы табиғи ресурстарды пайдалану тиімділігі, қоршаған ортаға теріс әсер ету деңгейін төмендету, энергия тиімділігін арттыру, энергия үнемдеу, климаттың өзгеруін азайту немесе климаттың өзгеруіне бейімделу саласында оң нәтижеге қол жеткізуге ықпал етеді. Жобалардың жоғарғы деңгейлі санаттары Саясаттың 27-тармағында көрсетілген.
- 3) Әлеуметтік кредиттік өнім – қолжетімді және жайлы тұрғын үймен және өзге де бағыттармен қамтамасыз етіле отырып, денсаулық сақтау, білім беру, спорт, мәдениет және өнер объектілерін / жүйесін дамытуға байланысты жобаларды қаржыландыру. Бұл жобалар әлеуметтік жобалардың ұлттық таксономиясы бекітілгеннен кейін, әлеуметтік жобалардың ұлттық таксономиясына сәйкес келеді, әлеуметтік жобалардың ұлттық таксономиясы бекітілгенге дейін – ICMA әлеуметтік облигациялар (Social Bond Principles) қағидаттарында көрсетілген қаражатты пайдалану критерийлеріне сәйкес келеді;
- 4) GEFF жасыл қаржыландыру бағдарламасы – Еуропалық қайта құру және даму банкінің кредиттеу бағдарламасы бойынша қаржыландыру – «GEFF бағдарламасы – жасыл технологияларды қаржыландыру»;
- 5) Тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге байланысты кредиттік өнім (Sustainability-Linked Loan) – қарыз алушының кредиттік шарттың талаптарында белгіленген тұрақты даму саласындағы көрсеткіштерге қол жеткізуін көздейтін нысаналы емес кредиттік өнім.

27. Жасыл және/немесе өтпелі жобалардың тізбесі келесі жобалардың жоғарғы деңгейлі санаттарының тізбесін қамтиды:

- 1) жаңартылатын энергия (сатып алуға қаржыландыру: жаңартылатын энергияны пайдаланатын отырып сутегі өндіретін қондырғылар; жел, күн, геотермалдық энергия, гидроэнергия және биоэнергия өндіруге арналған жабдықтар; іске қосу үшін жұмыстардың/көрсетілетін қызметтердің басқа түрлерін орнату және сатып алу);
- 2) энергия тиімділігі (іске асырылуы қолданыстағы және салынып жатқан өнеркәсіптік объектілердің энергия тиімділігін арттыруға, бюджеттік және коммуналдық сектордағы энергия тиімділігін арттыруға бағытталған жобаларға, энергия тиімді ғимараттарға, құрылыстар мен құрылыстарға қарыз қаражатын беру);
- 3) жасыл ғимараттар («жасыл» ғимараттардың, ілеспе жүйелер мен құрылыс материалдарының құрылысын қаржыландыру, «жасыл» инфрақұрылым);

- 4) ластануды алдын алу және бақылау (ауа, топырақ сапасын жақсартуға бағытталған жобаларға қаржыландыру);
 - 5) су мен қалдықтарды орнықты пайдалану (су мен су үнемдеуді, қалдықтар мен сарқынды суларды орнықты пайдалануға қарыз қаражатын беру, ресурстарды сақтау және қалпына келтіру);
 - 6) тұрақты ауыл шаруашылығы, жерді пайдалану, орман шаруашылығы, биоалуантүрлілікті сақтау және экологиялық туризм;
 - 7) таза көлік («таза» көлікті, төмен көміртекті көлік құралдарын, «таза» көліктік ақпараттық-коммуникациялық технологияларды сатып алуға қаржыландыру);
 - 8) климаттың өзгеруінің салдарын жеңілдету (атмосфераға шығарылатын парниктік газдардың мөлшерін азайтуға немесе осы газдарды атмосферадан шығаруға бағытталған жобаларды қаржыландыру);
 - 9) климаттың өзгеруіне бейімделу (нақты немесе күтілетін климаттық өзгерістерден осалдықты төмендетуге бағытталған, бұл ретте жағымсыз экологиялық және/немесе әлеуметтік әсерлері жоқ жобаларды қаржыландыру);
 - 10) тұйық цикл экономикасына көшу (қалдықтармен жұмыс істеудің тұйық жүйесін және қайталама шикізаттан өнім өндіруді көздейтін жобаларды қаржыландыру).
- 28.** Стандартты кредиттік өнімдер аясында корпоративтік қарыз алушыларды қаржыландыру талаптары экологиялық, әлеуметтік және/немесе басқарушылық қаржылық емес параметрлерді жақсарту (ағымдағы мәндерге қатысты) бойынша талаптармен, нысаналы қаржыландыру бойынша талаптармен немесе тұрақты даму көрсеткіштеріне қол жеткізу бойынша талаптармен толықтырылуы мүмкін. Бұл талаптар тұрақсыздық айыбы немесе өзгермелі пайыздық мөлшерлеме параметрі түрінде қаржыландыру шартына енгізіледі.
- 28-1.** Тұтынушылық кредиттер бойынша жауапты қаржыландыруды дамыту аясында Банк «таза» көлікті сатып алуға, құрылысты қаржыландыруға және «жасыл» ғимараттарды сатып алуға кредит береді.

6-тарау.

Тұрақты қаржыландыру бойынша басқарушылық есептілік

- 29.** Тұрақты қаржыландыру принциптерін іске асыру бөлігінде Банктің қызметін және қол жеткізілген прогресін бағалау мақсатында кредиттік портфельді бақылау мен мониторинг жүргізу және тәуекелдердің ЭЖӘ деңгейлері бойынша активтерді жіктеу нәтижелерін көздейтін басқарушылық есептілікті дайындау жүзеге асырылады.
- 30.** Жауапты қаржыландыру бойынша басқарушылық есептілік көрсеткіштерінің тізбесі банктерге және басқа қаржы ұйымдарына арналған экологиялық, әлеуметтік және корпоративтік басқару (Environmental, Social and Corporate Governance, ESG) саласындағы ақпаратты ашу жөніндегі нұсқаулықта көрсетілген Агенттіктің талаптарына сәйкес, сондай-ақ Агенттік Төрағасының 28.04.2023 ж. № 291 бұйрығымен бекітілген Қаржылық емес ақпаратты ашу жөніндегі халықаралық стандарттарды (GRI) ескере отырып, ақпаратты ашуды көздейді.
- 31.** Тұрақты даму комитеті:
- Тұрақты қаржыландыру бойынша басқарушылық есептілік көрсеткіштерінің тізбесін, оларды Банкке жауапты қаржыландыру практикасын енгізу кезеңін ескере отырып, Директорлар кеңесіне ұсынудың форматы мен кезеңділігін;
 - басқарушылық есептілікті дайындау үшін ақпарат беруге жауапты Банк бөлімшелерін белгілейді.
- 32.** Банктегі тұрақты дамуға жауапты бөлімше тұрақты даму жөніндегі комитетке және Директорлар кеңесіне кейіннен ұсыну үшін тұрақты қаржыландыру жөніндегі басқарушылық есептілік көрсеткіштерін жинақтауды жүзеге асырады.

33. Директорлар кеңесі, Тұрақты даму комитеті тұрақты қаржыландыру бойынша басқарушылық есептілікті қарастырады және қарастыру нәтижелері бойынша жауапты қаржыландыру қағидаттарын жүзеге асырудың тиімділігін арттыруды қамтамасыз етуге байланысты шешімдер қабылдай алады.

7-тарау. Қорытынды қағидалар

34. Осы Саясаттың қағидалары бөлімшелердің қызмет саласы мен жауапкершілігін ескере отырып, банктің ішкі нормативтік құжаттарында нақтылануы мүмкін.
35. Ішкі нормативтік құжаттарды әзірлеу мен бекіту, процестерді әзірлеу мен енгізу, ақпарат және коммуникацияның басқа да түрлерін алмасу кезінде, осы Саясатта реттелетін қызметті жоспарлау мен жүзеге асыру кезінде Саясат ережелерінің орындалмағаны/тиісінше орындалмағаны үшін Банктің барлық қызметкерлері жауапты болады.
36. Осы Саясаттың ережелерін орындамағаны/тиісінше орындамағаны үшін тәртіптік жазаның түрін айқындау ҚР заңнамасына және Банктің ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес жүзеге асырылады.
37. Саясат белгілейтін талаптардың орындалуын бақылау Басқармаға жүктеледі.
38. Банк осы саясатты заңнамадағы өзгерістерді және халықаралық және ұлттық практикада орнықты даму саласындағы жаңа стандарттардың пайда болуын ескере отырып, сондай-ақ Банктің орнықты қызметі практикаларының дамуын ескере отырып жетілдіретін болады.
39. Саясатты Банктің Директорлар кеңесі бекітеді.
40. Саясатта реттелмеген мәселелер Қазақстан Республикасының заңнамасына және Банктің ІНҚ, Банктің Жарғысына, оның ішкі нормативтік құжаттарына, сондай-ақ Банктің органдары мен лауазымды тұлғаларының өз құзыреті шегінде белгіленген тәртіппен қабылданған шешімдеріне сәйкес шешіледі.
41. Саясат кемінде үш жылда бір рет қайта қарастырылуы тиіс.

1-қосымша. Банктің қаржыландыруына жатпайтын қызмет түрлерінің тізбесі.

Ерекшеліктер тізімі*

№	Сектор/Қызмет түрі
1	Қазақстан Республикасының заңнамасына немесе халықаралық конвенциялар мен келісімдерге сәйкес заңсыз деп есептелетін немесе халықаралық тыйым салынған фармацевтикалық препараттар, пестицидтер, гербицидтер, озонды бұзатын заттар, полихлорланған бифенилдер, жабайы табиғат немесе Халықаралық конвенцияға сәйкес реттелетін өнімдер сияқты кез келген өнімді өндіру немесе сату немесе қызметті жүзеге асыру жойылу қаупі төнген жабайы фауна мен флора түрлерімен сауда жасау (CITES). Біріккен Ұлттар Ұйымының тыйым салынған химиялық заттары мен өнімдерінің тізімі: http://www.un.org/esa/coordination/Consolidated.list-13FinalFinal.pdf Жойылып кету қаупі төнген CITES түрлерінің тізімі: http://www.cites.org/eng/app/E-Apr27.pdf
2	Егер ол Базель конвенциясына және оның негізіндегі ережелерге сәйкес келмесе, қалдықтармен трансшекаралық сауда.
3	Біріккен Ұлттар Ұйымының білім, ғылым және мәдениет мәселелері жөніндегі дүниежүзілік мұра объектілерін қозғайтын операциялар (ЮНЕСКО).

4	Заңсыз ағаш дайындау және ағаш дайындау жұмыстары немесе жыртылатын жер немесе жайылымдық жер ретінде пайдалану үшін жерді ауыстыру; орман шаруашылығын сарқылмайтын (ұтымды) жүргізуді қоспағанда , ағаш немесе орман шаруашылығының басқа да өнімін өндіру немесе сату.
5	Еңбек немесе балалар еңбегінің зиянды немесе мәжбүрлі нысандарымен байланысты өндіріс немесе қызмет түрлері.
6	1) Қару мен әскери жабдықтарды өндіру немесе сату 2) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес талап етілетін тиісті рұқсаттар мен лицензиялар болмаған кезде темекі өнімдерін өндіру 3) Нәсілшіл және/немесе неонацистік БАҚ-ты өндіру және тарату 4) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес талап етілетін тиісті рұқсаттар мен лицензиялар болмаған кезде ойын бизнесі, құмар ойындар, казино немесе ұқсас кәсіпорындар 5) Порнография (тауарлар немесе дүкендер) 6) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес талап етілетін тиісті рұқсаттар мен лицензиялар болмаған жағдайда алкогольді ішімдіктер өндіру.
7	Жергілікті халықтың толық құжатпен расталған келісімінсіз меншіктегі немесе сот тәртібімен жергілікті халық үміткер жерлерге теріс әсер ететін өндіріс немесе қызмет.
8	Байланысты емес асбест талшықтарын өндіру немесе сату; бұл асбест құрамы 20%-дан кем болатын байланысқан асбест-цемент парақтарын сатып алуға және пайдалануға жатпайды.
9	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес талап етілетін тиісті рұқсаттар мен лицензиялар болмаған кезде радиоактивті материалдарды өндіру немесе сату. <i>Медициналық жабдықты, сапаны бақылауға (өлшеуге) арналған жабдықты және радиоактивті көз болмашы немесе тиісті түрде қорғалған кез келген жабдықты сатып алуға жатпайды.</i>
10	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес талап етілетін тиісті рұқсаттар мен лицензиялар болмаған кезде қажетті экспорттық немесе импорттық лицензияларсыз немесе тиісті экспорт, импорт елдерінен транзитке рұқсат берудің басқа да дәлелдемелерінсіз тауарларды сату.
11	Сынап және сынап қосындыларын экспорттау, сондай-ақ сынап қосылған өнімдердің кең спектрін өндіру, экспорттау және импорттау.
12	Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес талап етілетін тиісті рұқсаттар мен лицензиялар болмаған кезде қауіпті химиялық заттарды (бензин, керосин және басқа да мұнай өнімдері) өндіру, сату, сақтау немесе тасымалдау немесе қауіпті химиялық заттарды коммерциялық ауқымда пайдалану.

* Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес қосымша ерекшеліктер болуы мүмкін

2-қосымша.

Терминдер мен қысқарған сөздердің анықтамалары

Агенттік – Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту жөніндегі агенттігі

Жасыл инфрақұрылым – қалалық және ауылдық аумақтарға біріктірілген стратегиялық жоспарланған табиғи аумақтар желісі, оның негізгі мақсаттарының бірі биоалуантүрлілік пен экологияны сақтау болып табылады

Жасыл ғимараттар – құрылыс процесінде және пайдалану кезінде ресурстарды тұтынуды азайту және қоршаған ортаға минималды әсер ету үшін салынған немесе қалпына келтірілген ғимараттар

Жасыл кредиттер – жасыл жобаларды іске асыруды қаржыландыруға бағытталған нысаналы қарыздар

Жасыл жобалар – қолданыстағы табиғи ресурстарды пайдалану тиімділігін арттыруға, қоршаған ортаға теріс әсер ету деңгейін төмендетуге, энергия тиімділігін арттыруға, энергия үнемдеуге, климаттың өзгеруінің салдарын азайтуға және климаттың өзгеруіне бейімделуге бағытталған бекітілген жіктеу (таксономия) негізінде белгіленген жобалар

Жасыл қаржыландыру – жасыл жобаларды іске асыруға бағытталған және қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау бойынша уәкілетті орган белгілеген жасыл облигациялар, жасыл кредиттер және өзге қаржы құралдары сияқты құралдар арқылы тартылатын инвестициялар

Климаттық тәуекелдер – климаттың өзгеруі (физикалық тәуекелдер) немесе оның салдарын азайту шаралары (өтпелі тәуекелдер) салдарынан туындауы мүмкін ықтимал тәуекелдер;

Кешенді бағалау – қарыз беру климаттық, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді, Банк үшін әлеуетті міндеттемені немесе тәуекелді білдіруі мүмкін өзге де ESG-факторларды қамтымайтынына көз жеткізу мақсатында қаржы ұйымының әлеуетті клиентінің қызметіне байланысты әлеуетті климаттық, экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді, сондай-ақ ESG-факторларды талдау;

БҰҰ – Біріккен Ұлттар Ұйымы; мақсаты халықаралық бейбітшілік пен қауіпсіздікті қолдау және нығайту, сондай-ақ мемлекеттер арасындағы ынтымақтастықты дамыту болып табылатын халықаралық ұйым

ҚР – Қазақстан Республикасы

Өтпелі тәуекелдер – төмен көміртекті экономикаға көшуге байланысты тәуекелдер

Экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді басқару жүйесі (ЭЭТБЖ) – Банк қарыз алушыларына кредит берген кезде экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді анықтау мен басқаруға арналған саясаттар, процедуралар, құралдар мен ішкі ресурстар кешені

Әлеуметтік тәуекелдер – клиенттерді, жеткізушілерді және өзге де мүдделі тараптарды қоса алғанда, қоғаммен өзара іс-қимылдан туындайтын залалдың туындау ықтималдығы;

Ерекшеліктер тізімі – қаржы ұйымдары қаржыландыруға жатпайтын қызмет түрлерінің тізбесі

Көміртегі ізі – адамның немесе кәсіпорынның белгілі бір әрекетінен пайда болған парниктік газдар шығарындыларының мөлшері

Тұрақты кредит өнімдері – тұтынушылардың әсерін азайтуды және тұрақты даму тәжірибесін енгізуді ынталандыратын кредит өнімдері

Тұрақты қаржыландыру – Банктің кредиттік қызметінде қаржыландырылатын жобаларға және клиенттерге байланысты экологиялық және әлеуметтік тәуекелдерді есепке алу және осы тәуекелдерді басқару үшін барабар жүйелер құру, сондай-ақ әлеуметтік және экологиялық маңызы бар жобаларды қаржыландыру;

ESG факторлары – Банктің пайдасы мен шығындарына әсер ететін экологиялық тәуекелдер, әлеуметтік тәуекелдер және корпоративтік басқару тәуекелдері.

Физикалық тәуекелдер – климаттың өзгеруіне байланысты туындайтын табиғи құбылыстармен байланысты тәуекелдер

Тұрақты даму мақсаттары – кедейлік пен қайыршылықты жоюға, теңсіздік пен әділетсіздікпен күресуге, планетаны қорғауға және бүкіл халық үшін бейбітшілік пен өркендеуді қамтамасыз етуге бағытталған жаһандық қабылданған мақсаттар

Экологиялық тәуекелдер – табиғи орта және (немесе) оның жекелеген компоненттері үшін елеулі және орны толмас зардаптары бар экологиялық залал келтіру тәуекелдері немесе адамдардың өміріне және (немесе) денсаулығына зиян келтіру тәуекелдері

ЭжӘ тәуекелдері – экологиялық және әлеуметтік тәуекелдер

ESG (Environmental, Social, Governance) – шешімдер қабылдау кезінде келесі факторларды бағалауды көздейтін қаржыландыруды, инвестициялауды және өзге де қызметті жүзеге асыру кезіндегі Банктің тәсілдері:

- Банктің Қоршаған ортаны қорғаудағы және жаһандық және ұлттық климаттық күн тәртібіндегі рөлін белгілейтін экологиялық және климаттық факторлар;
- қызметкерлермен, жеткізушілермен, клиенттермен және қоғаммен қарым-қатынас тәсілдерін белгілейтін әлеуметтік факторлар;
- Банкке басшылықты жүзеге асыруға, басшылардың еңбегіне ақы төлеуге, аудитке, ішкі бақылауға және акционерлердің құқықтарына қатысты басқару тәсілдерін көрсететін корпоративтік басқару факторлары.

GRI – Жаһандық есеп беру бастамасының тұрақты дамуы туралы есеп беру бойынша нұсқаулық (Global Reporting Initiative)

